

ŠC Slovenske Konjice-Zreče
Gimnazija Slovenske Konjice

SEMINARSKA NALOGA

WOLFGANG

AMADEUS

MOZART

PREDMET: GLASBA

Wolfgang Amadeus Mozart

KAZALO:

WOLFGANG AMADEUS MOZART.....	3
1756: rojstvo čudežnega dečka	3
Leta potovanj,.....	4
Salzburg, 1773-1777	4
<i>Pariško potovanje 1777-1779.....</i>	5
<i>Odhod na Dunaj in odločitev za samostojnost</i>	6
<i>Prva dunajska leta</i>	7
<i>1786-1787</i>	8
<i>1788-1790: leta težav.....</i>	9
<i>1791: zadnje leto življenja.....</i>	9
Najbolj znana dela.....	10
Zaključna misel	11
VIRI IN LITERATURA.....	12

Wolfgang Amadeus Mozart

Doslej je bilo o Mozartu vse povedano in napisano, predvsem pa to, da gre za najpopolnejšega glasbenega genija. Njegova najljubša umetniška oblika je bila opera, napisal pa je tudi neverjetno število drugih del za klavir, glas, orkester ter komorne glasbe. Bil je sijajen pianist, violinist in vodja orkestra.

W.A.MOZART

1756: rojstvo čudežnega dečka

Wolfgang Amadeus Mozart, eden izmed najpomembnejših in najvplivnejših skladateljev klasične glasbe vseh časov, je ob rojstvu dobil ime Johannes Chrisóstomus Wolfgang Gottlieb. Mozart se je rodil 27. januarja 1756 v Salzburgu. Bil je zadnji od sedmih in drugi od ,ki so se rodili v družini Mozart. Že ko je bil star štiri leta se je izkazalo, da je vsestransko nadarjen. Učil se je brati, pisati, in igrati klavir. Pri igranju klavirja sta ga spodbujala mati Anna Maria Pertl, še posebej pa njegov oče Leopold Mozart. Mozart je že pri svojih rosnih petih letih koncertiral in napisal svoji prvi dve skladbi; Allegra in Dva menueta za klavir. Pri njegovih osmih letih so mu v Londonu natisnili prvo simfonijo, pri dvanajstih pa je bila uprizorjena njegova prva opera.

Leta potovanj

Ko je imel Wolfgang šest let, se je družina odpravila na svojo prvo potovanje v München, kjer so se predstavili na dvoru bavarskega volilnega kneza. Temu potovanju jih je sledilo še več: najprej na Dunaj in v Prago, nato pa tri leta in pol dolga turneja po Evropi, med katero so Mozartovi med drugim obiskali München, Pariz, London, Haag in Zürich. Na teh potovanjih so Mozarta spoznali za čudežnega dečka, kar je bilo bistvenega pomena za razvoj mladega skladatelja, saj je prišel v stik z mnogimi skladatelji in orkestri po Evropi. Vendar pa so bila potovanja manj finančno uspešna, kot je pričakoval Leopold, in tudi zelo naporna, še posebej za Wolfganga, ki je bil pogosto šibkega zdravja in je med turnejo skoraj umrl. Po enem letu doma v Salzburgu sta se oče in sin leta 1769 ponovno odpravila na pot, tokrat v Italijo, kjer je mladi skladatelj doživel nove uspehe: bil je sprejet v prestižno bolonjsko Accademia Filarmonica, v Vatikanu pa je po spominu napisal partituro Allegrijevega Miserereja, ki je bila sicer varovana skrivnost. V Milanu je doživel uspešno premiero svoje opere *Mitridate, Re di Ponte*, čemur so sledila naročila za več novih oper. Leopold je upal, da bo lahko njegov sin v Italiji lahko dobil stalno mesto kot skladatelj, vendar mu to ni uspelo.

Salzburg, 1773-1777

Po vrnitvi v Salzburg leta 1773 je 17-letni Mozart dobil zaposlitev kot dvorni glasbenik na dvoru salzburškega knezoškofa Hieronymusa Colloreda. Mladi skladatelj je bil priljubljen v domačem mestu in je v tem obdobju imel priložnost napisati številne skladbe različnih vrst. Med drugim je v tem času nastal ciklus petih violinskih koncertov, več simfonij, in prelomni *Koncert za klavir in orkester v Es-duru K 271*. Vendar pa Mozart ni bil povsem zadovoljen z življenjem v Salzburgu. Po eni strani je bila njegova plača razmeroma skromna, mesto se mu je zdelo majhno in provincialno, predvsem pa si je zelo želel pisati opere, za kar v Salzburgu ni bilo pogojev - tu so opere uprizarjali le redko, dvorno gledališče pa so leta 1775 zaprli.

Pariško potovanje 1777-1779

Wolfgang Amadeus Mozart

Leta 1777 je Mozart dal odpoved in se odpravil na potovanje proti Augsburgu, Münchnu, Mannheimu in Parizu, da bi našel boljše zaposlitev. Ker Leopold od nadškofa ni dobil dovoljenja, da spremlja svojega sina, je z njim na pot odšla mati. V Mannheimu se je Mozart srečal z orkestrom, ki je bil takrat eden najboljših v Evropi. Poleg tega je spoznal glasbeno družino Weber in se zaljubil v Aloysio Weber, eno od štirih hčera in obetavno pevko. Ko v Mannheimu ni uspel najti primerne zaposlitve, se je marca 1778 odpravil naprej v Pariz. V odsotnosti finančno in družabno veliko spretnejšega očeta je bil tu še manj uspešen; čeprav je uspel organizirati nekaj koncertov, mu ni uspelo narediti preboja v priljubljenosti in je pogosto naletel na hladen sprejem. Kmalu je zašel v finančne težave, nato pa ga je nepričakovano doletela še osebna tragedija: 3. julija 1778 je po kratki bolezni umrla njegova mati. Septembra se je Mozart tako odpravil iz Pariza nazaj proti Mannheimu, medtem pa je njegov oče v Salzburgu uspel zanj izboriti boljše plačan položaj na salzburškem dvoru. Wolfgang je še vedno upal, da bo uspel dobiti službo izven Salzburga, zato se je obotavljal v Mannheimu in Münchnu, vendar brez uspeha. Poleg tega mu je Aloysia Weber ob ponovnem srečanju dala jasno vedeti, da je ne zanima. Januarja 1779 se je Mozart tako vrnil v Salzburg in prevzel službo dvornega organista in koncertnega mojstra pri salzburškem nadškofu za precej boljše plačo. Kljub temu ni bilo njegovo nezadovoljstvo s Salzburgom nič manjše in si je še vedno želel mesto zapustiti. Na začetku leta 1781 je dosegel precejšen uspeh z opero *Idomeneo*, ki je bila uprizorjena v Münchnu, kar mu je povrnilo samozavest in ga utrdilo v prepričanju, da želi biti operni skladatelj.

Odhod na Dunaj in odločitev za samostojnost

Wolfgang Amadeus Mozart

Leta 1781 so na Dunaju potekale slovesnosti ob kronanju cesarja Jožefa II., ki jim je prisostvoval tudi salzburški nadškof Colloredo. Mozart je bil poklican na Dunaj kot nadškofov uslužbenec, toda kmalu sta Mozart in njegov delodajalec prišla v konflikt. Mozart je nadškofu zameril, da ga obravnava kot navadnega uslužbenca, in menil, da ne spoštuje dovolj njegovega talenta. Spor se je hitro stopnjeval, dokler ni maja Mozart ponudil odpovedi. Sprva je nadškof ni želel sprejeti, vendar jo je čez kakšen mesec vseeno sprejel.

Mozart se je tako znašel na Dunaju sam in brez zaposlitve, toda trdno odločen, da v mestu ostane in poskuša preživeti kot samostojen skladatelj. Ta korak je bil precej revolucionaren - do tedaj so skladatelji vedno iskali in se niso preživljali sami. Odločitev, da ostane na Dunaju, je bila toliko težja tudi zato, ker ji je njegov oče popolnoma nasprotoval. V celi vrsti pisem je poskusil sina prepričati, naj se vrne v Salzburg, toda Mozart je bil trdno odločen, da bo ustvarjal na Dunaju.

MOZARTOVTOVA OČE IN MATI

Prva dunajska leta

Wolfgang Amadeus Mozart

Dunaj je bil ob koncu 18. stoletja glasbena prestolnica Evrope in priložnosti za nadarjene glasbenike ni manjkalo. Mozart jih je hitro izkoristil in postal zelo uspešen: zaslovel je kot izvrsten pianist in skladatelj, kar mu je omogočilo, da je organiziral cikluse abnomajskih koncertov, na katerih je dirigiral in igral svoja lastna dela. Poleg tega so začela prihajati tudi naročila za opere, njegovo najljubšo obliko. Poleti 1782 je bila krstna uprizoritev opere *Beg iz seraja* v nemškem jeziku, ki je doživela izjemen uspeh in dokončno utrdila Mozartov sloves kot skladatelja.

Medtem ko je bil v sporu z nadškofom Colloredom, se je Mozart vselil kot podnajemnik k družini Weber, ki je prišla živeti na Dunaj iz Mannheima. Mozartova prešnja ljubezen, Aloysia, je bila sedaj poročena, toda Mozart se je kmalu začel zanimati za tretjo od štirih hčera, Constanze. Naslednje leto poleti, kmalu po triumfalnem uspehu z *Begom iz seraja*, se je par, ob nejevoljni privolitvi Leopolda Mozarta, poročil v dunajski katedrali sv. Štefana. Par je imel v devetih letih zakona šest otrok, od katerih sta le dva preživela otroška leta. Prvi obisk mladoporočencev v Salzburgu leta 1783 ni uspel zblížati Wolfganga s svojim očetom in sestro, ki sta Constanzo sprejela dokaj hladno. Ob tej priložnosti je sicer nastala *Maša v c-molu*, eno najpomembnejših Mozartovih liturgičnih del.

Po vrnitvi na Dunaj je Mozart spoznal Josepha Haydna, in skladatelja sta kmalu postala dobra prijatelja. Haydn je ob neki priložnosti povedal Leopoldu Mozartu, da je njegov sin "največji skladatelj, kar jih pozna".

S koncerti, naročili za skladbe in poučevanjem je Mozart v svojih prvih dunajskih letih zaslužil toliko, da sta si s Constanze privoščila dokaj razkošen življenjski slog; preselila sta se v veliko stanovanje s služabniki, kjer je imel Wolfgang izvrsten, drag klavir, kupil pa je tudi biljardno mizo. Uživala sta tudi v druženju in zabavah s prijatelji, Mozart pa je še posebno imel rad draga in razkošna oblačila ter lasulje.

Leta 1784 je Mozart postal prostozidar (član mednarodnega bratskega društva), kar je kasneje pomembno vplivalo na njegovo življenje, pa tudi glasbo.

Wolfgang Amadeus Mozart

1786-1787

Po letu 1782 se Mozart ni dosti posvečal operi, saj je bil bolj osredotočen na klavirske koncerte in solistično kariero. Leta 1785 pa je spoznal italijanskega pesnika in libretista Lorenza da Ponteja in med njima je kmalu prišlo do plodnega sodelovanja. Naslednje leto je bila na Dunaju premiera Figarove svatbe, ki je bila zelo uspešna, še večji uspeh pa je doživela v Pragi. To je Mozarta in Da Ponteja spodbudilo k ustvarjanju nove opere: leta 1787 je bila tako v Pragi krstna uprizoritev Don Giovannija, ki je bila velik uspeh, manj toplo pa jo je sprejelo dunajsko občinstvo. Obe operi spadata med največje opere vseh časov, in med Mozartova najpomembnejša dela ter se od njegovih oper danes največ izvajata.

Konec leta 1787 je Mozart dobil stalno zaposlitev na cesarskem dvoru kot "komorni skladatelj", vendar je bila njegova naloga zgolj pisati skladbe za dvorne plesе. Njegov komentar je bil, da je "plačan preveč za to, kar dela, in veliko premalo za to, kar bi lahko delal". Čeprav je bila plača razmeroma skromna, je v kasnejših letih postala za Mozarta pomemben vir dohodka.

Mozartove note

1788-1790: leta težav

Po letu 1788 se je Mozartovo finančno stanje začelo slabšati. Pol letu 1786 ni več pogosto nastopal na koncertih, kar je bil prej pomemben vir dohodkov. Poleg tega je bil čas za glasbenike na splošno neugoden, saj je bila Avstrija v vojni in je aristokracija imela manj sredstev in časa, ki bi jih lahko namenila kulturi. Mozart se je preselil v predmestje Dunaja in skušal živeti skromneje, toda kmalu je bil prisiljen v to, da je moral prijatelje prositi za posojila - najbolj znana so njegova moledujoča pisma prijatelju prostozidarju Michaelu Puchbergu. V tem času je bil Mozart tudi manj ustvarjalen, vseeno pa je nastalo nekaj njegovih največjih del: simfonije št. 39, 40 in 41 (vse tri v času nekaj mesecev) in opera *Così fan tutte*. Da bi izboljšal finančno stanje in poiskal kakšno novo zaposlitev, je skladatelj šel na potovanje v Leipzig, Dresden in Berlin, ter kasneje v Mannheim, vendar brez večjega uspeha.

1791: zadnje leto življenja

Leta 1791 se je Mozartova situacija naposled začela nekoliko izboljševati. Kaže, da se je uspel rešiti nekaterih dolgov, poleg tega pa je dobil nov ustvarjalni zagon. Začel je sodelovati z gledališčnikom Emanuelom Schikanederjem, ki je napisal libreto za Mozartovo zadnjo opero *Čarobna piščal*. Opera, ki je sicer bistveno drugačna od Mozartovih prejšnjih, je doživela velik uspeh. Pred tem je v Pragi doživela krstno uprizoritev še opera *La Clemenza di Tito*, napisana za kronanje novega cesarja Leopolda II. Poleg tega je v tem letu nastal *Koncert za klarinet in orkester* ter številna druga dela.

Septembra 1791, medtem ko je bil v Pragi, je Mozart zbolel. Nekaj časa je še delal; konec meseca se je tako udeležil krstne uprizoritve *Čarobne piščali* na Dunaju. Konec novembra se je njegovo zdravje bistveno poslabšalo, tako da je obležal. Mučile so ga otekline, bolečine, in napadi bruhanja - vendar je ostal do konca osredotočen na *Requiem* in njegovo dokončanje.

5. decembra 1791 ob enih zjutraj je Mozart umrl, star 35 let. Dva dni kasneje je bil pokopan na pokopališču St. Marx, takrat izven mesta, v skupni grob, kot je

bila takrat navada na Dunaju. Kljub skromnosti in anonimnosti pogreba Mozart ni umrl pozabljen in osamljen; slovesnosti v njegov spomin na Dunaju in v Pragi je obiskalo veliko ljudi, prav tako pa je vladalo veliko zanimanje za njegova dela, ki se je nato le še povečevalo.

NAJBOLJ ZNANA DELA

Rekvijem

Dolžnost prve zapovedi (oratorij)

Apollo et Hvizinthus

La finta semplice (opera)

Boštjan in Boštjana (spevoigra)

Mitridate, Re di Ponto (opera)

Ascanio in alba (opera)

Il sogno di scipione (serenata)

Lucio Silla (opera)

Simfonija v B-duru

Simfonija v G-molu

Klavirski koncert v D-duru

La finta giardiniera (opera)

Il Re pastore (opera)

Koncert za flavto, harfo in orkester v C-duru

Pariška simfonija v D-duru

Maša ob kronanju v C-duru

Simfonija v G-duru

Wolfgang Amadeus Mozart

Koncertantna simfonija za violino, violo in orkester v Es–duru

Simfonija v G–duru

Idomenej (opera)

Haffnerjeva simfonija

Maša v C–molu

Linška simfonija

Gledališki direktor (glasbena komedija)

Figarova svatba (opera)

Pariška simfonija

Mala nočna glasba

Don Juan

Cosi fan tutte (opera)

Klavirski koncert v B–duru

Čarobna piščal

La Clemenza di Tito

Mala prostozidarska kantata

ZAKLJUČNA MISEL:

V pičlih 36 letih

svojega življenja je ustvaril več kot

600 glasbenih del,

potoval je, muziciral, ljubil

in bil ljubljen, prejemal tabuje,

vse je Mozart počel ... čezmerno.

VIRI IN LITERATURA:

AŽEVEDNIK: ilustrirani leksikon za šolarje, 2010, Mladinska knjiga

CHILDRENS ILLUSTRATED ENCYCLOPEDIA, 2000, London, izdaja v slovenščini: Mladinska knjiga, prevod: Stane Možgon

http://www.gimvic.org/projekti/projektno_delo/2009/2e/glasba/infa/HTML/podstrani/mozart.html

<http://www.mozartproject.org/>

<http://www.mozart.co.uk/>

<http://www.classicalarchives.com/mozart.html>

<http://www.studio-mozart.com/mozart/index.htm>